

Hoofdpijnen planning rechtmatigheidsverantwoording 2021

Audit titel:	Rechtmatigheidsverantwoording 2021
Ambtelijk opdrachtgever:	Wilfred van Barneveld (Concerncontroller)
Bestuurlijk opdrachtgever:	Het college van B&W, vertegenwoordigd door burgemeester Victor Molkenboer voor de gemeente Woerden en wethouder B. Lont voor de gemeente Oudewater, beiden portefeuillehouder Financiën

Deze planning is afgestemd met de opdrachtgevers en de Auditcommissie.

Inhoud

Planning.....	3
Rechtmatigheidsverantwoording	3
Benodigde informatie en tijdpad.....	3
Keuzes en voorwaarden.....	5
Rol IC en VIC.....	6

Planning

De handreiking "Invoering Rechtmatigheidsverantwoording" van de VNG is in november 2020 gepubliceerd. Deze publicatie geeft aanleiding om de bestaande VIC-werkzaamheden aan te vullen.

Rechtmatigheidsverantwoording

De rechtmatigheidsverantwoording is een co-productie van de kwaliteitsmedewerkers die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de interne controle, de interne audit functie die verantwoordelijk is voor de uitvoering van de verbijzonderde interne controle en het college dat de verantwoording moet afgeven.

Om te komen tot een goede onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording zal nauw contact moeten zijn tussen de kwaliteitsmedewerkers en audit. Zo zullen de IC-werkzaamheden moeten worden afgestemd met audit. En geeft audit naar aanleiding van de scoping, fraude-risicoanalyse en eerdere uitkomsten van de verbijzonderde interne controle weer input voor de IC. Zo kan het zijn dat uit de systeemgerichte werkzaamheden zoals uitgevoerd door audit blijkt dat de interne beheersing op orde is en de kwaliteitscontrole het kan doen met een kleinere steekproef dan eerst. Aanvullende zekerheid in de vorm van een uitgebreide steekproef is dan niet nodig.

Benodigde informatie en tijdspad

Gegevens die nodig zijn om te komen tot de rechtmatigheidsverantwoording zijn:

- De uitkomsten van de uitgevoerde interne controle
- Uitkomsten van de VIC
- Bevindingen naar aanleiding van gesprekken met management
- (Eventuele) bewuste keuzes om af te wijken van wet- en regelgeving
- Optioneel: data-analyse (zover zijn we nog niet)

Hoe verkrijgen we deze gegevens en waar zien we deze activiteiten terug in het tijdspad:

Periode	Activiteit
Q4 2020 en geheel 2021	Uitvoering plan van aanpak VIC 2020 <i>Dit legt een eerste fundament om de kwaliteitsmedewerkers hun rol te laten vinden en geeft inzicht in de kwaliteit van de uitvoering van de interne beheersmaatregelen.</i>
Q4 2020, Q1 2021, Q3 2021 en Q1 2022	Inventarisatie financiële stromen (scoping) om de belangrijke financiële processen in beeld te brengen <i>Dit wordt gedaan op basis van de ontwikkeling van de cijfers 2020 en zal periodiek worden herijkt, bijvoorbeeld bij het afsluiten van de cijfers 2020. Ook zal halverwege 2021 op basis van de ontwikkeling van de financiële stromen worden nagegaan of de scoping en daarmee de controleaanpak moet worden aangepast.</i>
Q4 2020	Kwaliteits- en risicobeoordeling van interne processen en IT-systemen <i>Met de uitvoering van de VIC in Q3 en Q4 2020 hebben wij een beeld gekregen over de kwaliteit van de interne processen. De frauderisicoanalyse wordt in deze stap ook betrokken bij de beoordeling.</i>
Q4 2020 en Q3 2021	Processen classificeren naar hoog-midden-laag <i>Deze classificatie zorgt voor een prioriteitstelling en diepgang van de uitvoering van de (verbijzonderde) interne controlewerkzaamheden. Zo wordt in beeld gebracht welke processen (in beeld gebracht met de</i>

Periode	Activiteit
	<i>scoping) jaarlijks diepgaand moeten worden onderzocht en welke processen niet elk jaar bekeken hoeven te worden.. De uitkomsten van de kwaliteits- en risicobeoordeling worden ook in deze stap meegenomen. Regelmatig zal moeten worden gecontroleerd of de uitgangspunten nog kloppen</i>
2021	<i>Bepalen verantwoordingsgrens in de controleverordening De omvang van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de verantwoordingsgrens die is overeengekomen met de gemeenteraad. Deze ligt tussen de 0% en 3% van de lasten. Vooralsnog wordt uitgegaan van 1%. Vanuit de VNG wordt een format voor de volledige controleverordening beschikbaar gesteld in 2021. Zie ook het kopje 'Verantwoordingsgrens' onder het hoofdstuk 'Keuzes en voorwaarden'.</i>
Jaarlijks voorafgaand aan de jaarrekeningcontrole	<i>Normenkader Het normenkader voor een rechtmatigheidscontrole betreft de inventarisatie van de voor de VIC relevante regelgeving van hogere overheden en de gemeente zelf. Dit is wet- en regelgeving die bepalingen bevat over financiële beheershandelingen en door de gemeenteraad of hogere overheden is vastgesteld en voorgeschreven. Het normenkader dient uiterlijk voor de aanvang van de jaarrekeningcontrole te zijn vastgesteld. Overeenkomstig de kadernota rechtmatigheid (Bado) is het normenkader rechtmatigheid namelijk een inventarisatie van de voor de accountantscontrole relevante regelgeving.</i>
Q4 2020 en Q3 2021	<i>Mix van controlewerkzaamheden bepalen. Met slim kijken naar de massa, de stromen en de risico's kunnen we de controles efficiënt inrichten. Aspecten waar rekening mee gehouden kan worden zijn: - <i>Systeemgericht en gegevensgericht</i> - <i>Aselecte deelwaarnemingen</i> - <i>Risicogerichte deelwaarnemingen</i> - <i>80/20 regel</i> - <i>Data-analyse</i> -</i>
Q4 2020 en Q3 2021	<i>Opstellen VIC-plan 2021 De handreiking "Invoering Rechtmatigheidsverantwoording" van de VNG is in november 2020 gepubliceerd. De kennis van nu vraagt om een vernieuwing van het VIC-plan 2021. Dit wordt gedaan op basis van bovenstaande stappen.</i>
Q4 2020 en Q3 2021	<i>Opstellen IC-plannen door de kwaliteitsmedewerkers Bovenstaande stappen zijn input voor het aanscherpen van de IC-plannen. Dit gebeurt in overleg met de interne audit functie.</i>
Gedurende het jaar	<i>Vastleggen in controledossier van VIC en IC Hiervoor is de GRC-tool van Pepperflow aangeschaft.</i>
Elk kwartaal	<i>Steekproef t.b.v. VIC en IC bepalen De steekproefsystematiek (zoals opgesteld op basis van de handreiking van de accountant) wordt afgestemd met de accountant zodat bij de jaarrekening controle geen ruis ontstaat over de diepgang van de controlewerkzaamheden.</i>
Na elk kwartaal	<i>Rapporteren - <i>VIC-rapportage naar directie, college en raad</i> - <i>IC aangevuld met de andere kwaliteitseisen naar proceseigenaar</i></i>

Periode	Activiteit
Q1 2022	<p>Stilstaan bij overige onderwerpen die de rechtmatigheidsverantwoording raken</p> <p><i>Vanuit de VIC en de IC wordt veel informatie besproken maar mogelijk is niet alles expliciet aan bod gekomen. Bijvoorbeeld:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Bevindingen naar aanleiding van gesprekken met management</i> - <i>Eventuele bewuste keuzes om af te wijken van wet- en regelgeving</i> - <i>Fraudesignalen</i>
Q1 2022	<p>Opstellen rechtmatigheidsverantwoording</p> <p><i>Met input vanuit de VIC, IC en de proceseigenaren</i></p>

Keuzes en voorwaarden

Voordat de stap naar de rechtmatigheidsverantwoording kan worden gemaakt, moeten er nog keuzes worden gemaakt.

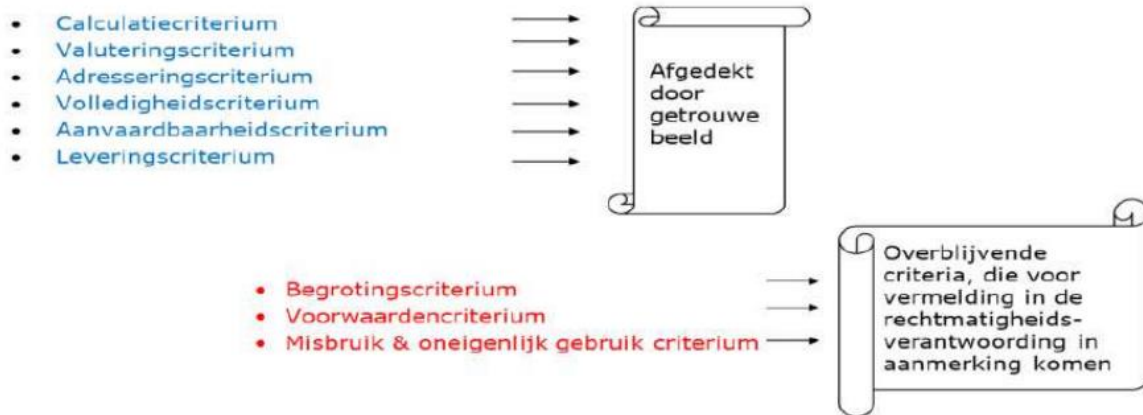
- Bepalen ambitieniveau

De wens om de stappen te zetten van rechtmatigheidsverantwoording naar een volledig in control statement

Zie de figuur hierna. Het is de ervaring vanuit andere gemeentes dat de stap van 1 naar 3 aardig wat jaren kan kosten. Verwacht niet dat dit makkelijk gerealiseerd is.

- Keuze maken over de criteria naast begrotingscriterium, voorwaardencriterium en M&O-criterium.

Hoe meer criteria, hoe meer inzicht, hoe meer werk. Rekening houdend met het feit dat de organisatie nog moet wennen aan interne controle, aan de rechtmatigheidsverantwoording en dat de organisatie nog geen volledig ingerichte VIC heeft, kan het handig zijn om klein te beginnen binnen de eisen, in de gewenningsperiode, om van daaruit met volle kracht door te gaan en alle criteria mee te nemen.

- Hoe de raad meenemen?

In Q1 zal een presentatie aan de Auditcommissie worden gegeven over de ontwikkelingen op het gebied van de rechtmatigheidsverantwoording. Al dan niet met ondersteuning van de accountant.

- Verantwoordingsgrens

De verantwoordingsgrens zoals opgenomen in de controleverordening moet worden bepaald. De best practice is 1%, overeenkomstig de accountantscontrole, bij 0% moeten we alles rapporteren en bij 3% wordt er minder snel gerapporteerd. Ook mogelijk is een groeimodel: de eerste jaren 3% en later 1%. De raad moet worden meegenomen in deze keuze en speelt hierbij een rol.

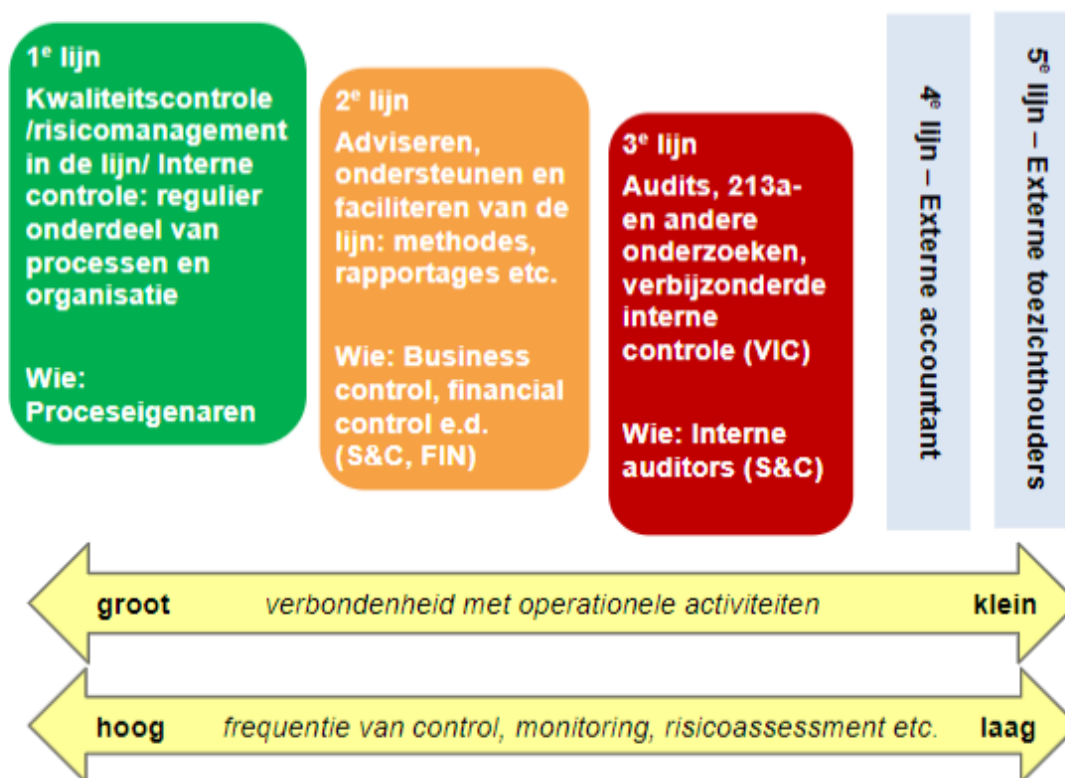
Rol IC en VIC

Om voldoende zekerheid te hebben over de betrouwbaarheid van de informatievoorziening heeft een organisatie adequate (interne) controlemaatregelen nodig. Daarbij kunnen meerdere zogenoemde 'verdedigingslijnen' worden ingericht:

1e lijn: de kwaliteitscontrole die belegd is in de lijnorganisatie

2e lijn: ondersteuning van de 1e lijn; adviseert, coördineert en toetst of de interne controlemaatregelen op uitvoeringsniveau aanwezig zijn en adequaat worden uitgevoerd

3e lijn: de Interne Audit Functie (IAF) die binnen de eigen organisatie onafhankelijke en objectieve oordelen velt over de aanwezige eerste- en tweedelijnscontrole.

In- en externe controle – vijf verdedigingslijnen

Interne controle

De kwaliteitscontrole of interne controle wordt uitgevoerd door de lijnorganisatie. De kwaliteitscontrole is het proces dat gericht is op het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid omtrent het bereiken van doelstellingen en maakt het mogelijk om verantwoording hierover af te leggen. Werkzaamheden die hiervoor in beeld komen zijn gegevensgerichte controlewerkzaamheden zoals steekproeven/detailcontroles en cijferanalyses. Een voorbeeld is het zelf uitvoeren, gedurende het jaar, van de steekproef zoals de accountant die nu voorschrijft.

Door gedurende het jaar de kwaliteitscontroles uit te voeren, kunnen snel maatregelen worden genomen bij constatering, waardoor herstelacties worden geminimaliseerd en verdere fouten worden voorkomen. De kwaliteit van de werkzaamheden gaat omhoog.

De kwaliteitscontrole vormt de basis voor de rechtmatigheidsverantwoording.

Verbijzonderde interne controle

De verbijzonderde interne controle wordt uitgevoerd door de auditmedewerkers uit de derde lijn en heeft als doel om, onafhankelijk van de teams die de interne controle hebben uitgevoerd, vast te stellen of de interne controlemaatregelen (controle binnen de processen) zijn uitgevoerd en voldoende hebben gewerkt. Met behulp van de verbijzonderde interne controle wordt op onafhankelijke wijze getoetst of de teams de interne controlemaatregelen naleven.

De VIC vormt hiermee het sluitstuk voor de rechtmatigheidsverantwoording.